

S. Ə. SƏFƏROV

Heydər Əliyev adına Azərbaycan Ali Hərbi Məktəbi
E-mail: sevindik2021@gmail.com

İNSAN HÜQUQLARININ TƏMİN OLUNMASININ HÜQUQİ ƏSASLARI

Məqalədə insan hüquqlarının təmin olunmasının hüquqi əsasları, tarixilik nöqtəyindən nəzərdən hazırkı vəziyyəti, qəbul edilmiş qanunlar və dövlətin vəzifəsi məsələləri araşdırılmışdır.

Açar sözlər: insan hüquqları və azadlıqları, hüququn əsasları, hüquqi dövlət, hüquqi mexanizm.

İnsan hüquqlarının mahiyyəti və məzmunu. İnsan hüquqları bütün insanların malik olduğu hüquqlardır. Bu hüquqlar insan anadan olan andan yaranır [1].

Başqa sözlə, **insan hüquqları** dedikdə dövlətlə qarşılıqlı münasibətdə hər bir insanın, fərdin azadlığa nail olmaqdan, cəmiyyətin təşkil olunmasında iştirak etməkdən ibarət olan əxlaqi və hüquqi aktlarıdır. **Yaşamaq, azadlıq, təhlükəsizlik, mülkiyyət, şəxsiyyətin ləyaqəti, şəxsi və ailə sirrini saxlamaq** hüquqları insan hüquqları prinsipləri sırasında öndə gəlir.

Bəşər cəmiyyəti yarandığı dövrdən bu günə kimi bu hüquqlar, onların qorunması insanları düşündürmüş və bunun təmin olunması üçün daim mübarizə aparılmışdır.

Dövlətin insan hüquqlarına hörmətlə yanaşması, dövlətin bu sahədə tənzimləmə aparma səlahiyyətini aradan qaldırmır, ancaq bu tənzimləmənin məqsədini tənzimləyir və məhdudlaşdırır.

Anarxiya nizamı, bütün hüquqları təhlükə altına aldığına görə, nizam-intizam qorunmalıdır və dövlətin hakimiyyət səlahiyyətlərinə də hörmətlə yanaşmaq lazımdır. Müasir dövrdə demokratikləşmə prosesi iqtisadi inkişafı yanaşı, həm də cəmiyyətdə ictimai-siyasi sabitliyin, hüquq qaydalarının, qanunçuluğun möhkəmləndirilməsi, insan və vətəndaş hüquq və azadlıqlarına etibarlı təminat mexanizmlərinin formalaşdırılması ilə şərtlənir.

Beynəlxalq aləmdə insan hüquqları BMT-nin deklarasiyası ilə qanunlaşdırılıb. İnsan haqları çox hallarda bütün insanların eyni haqqa malik olması ideyasına uyğun olaraq aşağıdakı kimi ifadə olunur: *“Hər bir insan onun malik olduğu irqdən, cinsiyyətdən, dildən, dindən, siyasi və digər baxışlardan, milli və sosial mənşədən, mülkiyyətdən, doğum və başqa hallardan aslı olmayaraq təmin olunmuş insan haqlarına və azad olmaq hüququna malikdir”* [2, s.330-338].

Şəxsiyyətin hüquqi statusu dedikdə, Konstitusiyada təsbit edilən əsas insan və vətəndaş hüquqlarının (azadlıqlarının) və vəzifələrinin məcmusu başa düşülür. Şəxsiyyətin hüquqi statusu özündə ən əsas və başlıca hüquqları əhatə edir. Bu hüquqları (azadlıqları) iki qrupa bölmək olar:

- *insan hüquqlarına (azadlıqlarına);*
- *vətəndaş hüquqlarına.*

İnsan hüquqları humanizm və maarifçilik dövründə insanların təbii və dərrakədən irəli gələn subyektiv hüquqlarını təsvir edir. İnsan haqlarının əsas konsepti ondan ibarətdir ki, hər kəs eyni hüquqa malik olmalı və bu hüquqlar izahata ehtiyac duyulmadan hamıya aid edilir.

Hüquqlarımız içərisində ən mühümü yaşamaq hüququdur ki, bu, Avropa Konvensiyasında mühüm yer tutur. **“İnsan hüquqlarının və azadlıqlarının müdafiəsi haqqında”** Konvensiyanın (04.11.1950) 2-ci maddəsində göstərilir ki: *“Heç kəs qanunla ölüm cəzası nəzərdə tutulmuş cinayət törətməyə görə, məhkəmə tərəfindən çıxarılmış belə hökmün icrasından başqa həyatından məhrum edilə bilməz”* [3].

Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasının 27-ci maddəsində də bu barədə qeyd edilmişdir: *“Dövlətə silahlı basqın zamanı düşmən əsgərlərinin öldürülməsi, məhkəmənin qanuni qüvvəyə minmiş hökmünə əsasən ölüm cəzasının tətbiqi və qanunla nəzərdə tutulmuş digər hallar istisna olmaqla, hər bir şəxsin yaşamaq hüququ toxunulmazdır. Qanunla nəzərdə tutulmuş zəruri müdafiə, son zərurət, cinayətkarın yaxalanması və tutulması, həbsdə olanın həbs yerindən qaçmasının qarşısının alınması, dövlətə qarşı qiyamın yatırılması və ya dövlət çevrilişinin qarşısının alınması halları istisna olmaqla insana qarşı silah işlədilməsinə yol verilmir [1].* Ümumilikdə isə Azərbaycanda **10 fevral 1998-ci ildə** ölüm hökmü ləğv edilmişdir.

Yaşamaq hüququ dünya sivilizasiyasında mütləq dəyər kəsb edən əsas hüquq hesab edilir. Çünki **yaşamaq hüququndan** məhrum olan insanın digər hüquq və azadlıqları öz mənə və əhəmiyyətini itirmiş hesab olunur. Digər hüquqlarımız da məhz yaşamaq hüquqları ətrafında cəmləşir. İnsan həyatına və sağlamlığına qəsd ən ağır cinayət hesab olunur. Hüquqi dövlət bütün vasitələrlə insanın yaşamaq hüququnu müdafiə edir.

İnsan hüquqları içərisində şərəf və ləyaqət - özünəhörmət, başqalarına hörmət və ədalətlik əsas yer tutur. **“Mülki və siyasi hüquqlar haqqında”** Beynəlxalq Paktın preambulasında insanın şərəf və ləyaqət hüququ, bütün hüquq, ədalət və azadlığın əsası hesab edilir. **“İnsanın hüquq və əsas azadlıqlarının müdafiəsi haqqında”** Avropa Konvensiyasında da bu hüquq mütləq xarakter kəsb edir, insan ləyaqəti və şərəfinin alçaldılması, insan üzərində tibbi və elmi təcrübə aparılması qadağan edilir.

Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasının **46-cı maddəsində** göstərilir: *“Hər kəsin öz şərəf və ləyaqətini müdafiə etmək hüququ vardır. Şəxsiyyətin ləyaqəti dövlət tərəfindən qorunur”.* İnsan hüquqları konsepsiyasının banilərindən biri, fransız maarifçi J.J.Russo hesab edirdi ki, ləyaqət insanın fitrətindən qaynaqlanır: *“Öz azadlığından imtina etmək, insan ləyaqətindən, insan hüquqlarından, hətta vəzifələrindən imtina etmək deməkdir”* [2, s. 17].

Heç bir hal şəxsiyyətin ləyaqətinin alçaldılmasına əsas verə bilməz. Heç kəsə işgəncə və əzab verilə bilməz. Heç kəs insanın ləyaqətini alçaldan rəftara və ya cəzaya məruz qala bilməz. Özünün razılığı olmadan heç kəsin üzərində tibbi, elmi və başqa təcrübələr aparıla bilməz” [1].

İnsan hüquqlarının müdafiəsinin tarixi inkişafı. İnsan hüquqlarından bəhs ediriksə, heç şübhəsiz ki, onun yaranma tarixinə qısa nəzər yetirməyimiz doğru olardı. Belə ki, insan hüquqlarının tarixi təxminən e.ə. VI-V əsrlərə gedib çıxır. Belə ki, o dövr Afina və Romada bu ideyalar meydana gəlməyə başlamışdır. Doğrudur ki, bu fikirlər o zaman insan hüquqları adlanmasa da onlar öz mahiyyət etibarilə indiki insan hüquqlarının ilk rüşeymləri idi. Buna misal olaraq ilk demokratlardan olmuş Afinalı Periklin xalqın xeyrinə həyata keçirdiyi islahatları və ya Qədim Romada plebeylərlə patrisilər arasında gedən mübarizəni göstərə bilərik. Lakin o dövrdə insan hüquqları dedikdə yalnız quldarlara məxsus hüquqlar göstərilirdi və qulların heç bir hüququ yox idi.

Cəmiyyət inkişaf etdikcə insanlar öz hüquqları uğrunda daha mütəşəkkil mübarizə aparmağa başladılar. Elə bunun məntiqi nəticəsi olaraq, **1215-ci ildə** İngiltərədə dünya tarixində insan hüquqlarına dair ilk sənəd **“Böyük Azadlıqlar Xartiyası (Magna Carta)”** [4] qəbul olundu ki, bu sənəd indi də öz əhəmiyyətini qoruyur. Sənədin mahiyyəti ondan ibarətdir ki, dünya tarixində ilk dəfə, *kral öz hakimiyyətini feodalların xeyrinə məhdudlaşdırırdı.* Daha sonra bu mübarizə genişləndi və **1689-cu ildə** insan hüquqları sahəsində **Bill** qəbul olundu [5].

İnsan hüquqları ilk dəfə XVIII əsrdə öz elmi izahını tapdı. Görkəmli mütəfəkkirlər Monteskye, Russo, Hobbs, Lokk və başqaları insanların ayrılmaz, təbii hüquqlarının olduğunu göstərir və deyirdilər ki, bu hüquqları onlardan heç kəs, hətta dövlət belə ala bilməz. 1776-cı il ABŞ-da İstiqlaliyyət Bəyannaməsində və 1789-cu ildə Fransada qəbul olunmuş insan və vətəndaşların hüquqları haqqında bəyannamədə tapmışdır.

XIII əsrdən etibarən insan hüquqlarının qorunması sahəsində atılmış addımlar yüksələn xətt üzrə davam etməkdədir. Bu sahədə atılmış ən mühüm və tutarlı addımlar II Dünya Müharibəsindən sonrakı dövrə təsadüf edir. Müharidə milyonlarla insanın öldürülməsi dünya üçün mühüm vəzifələr müəyyənləşdirdi. Belə ki, BMT-in Baş Assambleyası 1948-ci ilin 10 aprel tarixində **Ümumdünya İnsan Hüquqları Bəyannaməsini** qəbul etdi. Daha sonra 1996-il 16 dekabrda BMT **“Mülki və**

Siyasi hüquqlar haqqında” və “İqtisadi, sosial və mədəni hüquqlar haqqında” paktlar qəbul etdi ki, bunlar hal-hazırda insan hüquqlarına aid əsas sənədlər sayılır.

Müasir dövrümüzdə insan hüquqlarının təminatı səviyyəsi ölkələrdəki siyasi rejimlərin xarakterini müəyyən edən başlıca amillərdən biri kimi qəbul olunmuşdur. Hələ XIX əsrdə **Kant** deyirdi ki, insan müəyyən məqsədlərin əldə edilməsi üçün vasitə olmalı deyildir. Onun fikrincə, cəmiyyətdə baş verən bütün dəyişikliklərin və islahatların məqsədi insan olmalıdır, yəni insan hüquqlarının təmin olunması və insanların xoşbəxtliyi dövlətin və cəmiyyətin məqsədi olmalıdır. Məhz elə bu ideya BMT-nin Nizamnaməsində öz əksini tapmışdır.

Hüquqi dövlətin qurulması demokratik cəmiyyətin əsasını təşkil edən prinsiplərdən biridir. Demokratiyada hər şey qanunlar çərçivəsində həyata keçirilir. Şəxsiyyətin və bütünlükdə cəmiyyətin hər bir üzvünün sosial varlıq olaraq inkişafı və formalaşması üçün hüquqi dövlətin qurulması vacibdir. Belə bir dövlətin olması demokratikləşmə prosesində şəxsiyyətlə dövlət arasında əlaqələrin düzgün inkişafında əsas meyar kimi özünü göstərir.

Hüquqi dövlət və şəxsiyyət arasında qarşılıqlı məsuliyyət prinsipi hökm sürür. Hüquqi dövlət qanunvericilikdə şəxsi hüquqları təsbit edərək bu hüquqları qanunsuzluqdan, özbaşnalıqdan qoruduğu kimi, vətəndaş da öz hərəkətlərini ictimai maraqlara uyğunlaşdırmağa, başqalarının hüquqlarını və mövcud qayda-qanunları pozmağa borcludur.

Türk alimi Levent Korkut bu cür dövləti təsvir edərək göstərirdi: *“Hüquqi dövlətdə qanunlara söykənən vahid idarəetmə mexanizmi mövcuddur. Ölkə yalnız qəbul edilmiş qanunlar əsasında idarə olunur”* [6, s.20].

Tanınmış ingilis filosofu Con Lokk *“İdarəetmə haqqında iki traktat”* kitabında da göstərir ki, *“hər bir insanın təbii hüquqları vardır, ictimai müqavilə bağlamaqla insanlar dövləti yaradır və öz təbii hüquqlarını qorumağı ona həvalə edirlər. Eyni zamanda, insanlar öz fəaliyyətlərində heç şübhəsiz ki, qanunlara tabe olmalıdırlar. Qanunlardan başqa onların iradəsi heç nə ilə əngəllənmir”* [7, s.51].

Demokratik dövlətlərdə insan hüquq və azadlıqlarının başlıca təminatçısı məhkəmələrdir. Çünki məhkəmə heç bir başqa dövlət orqanından asılı olmayan və yalnız qanuna tabe olan müstəqil hakimiyyətdir. Amma bununla bərabər insan hüquq və azadlıqlarının konstitusiyaya təminatı institutları içərisində, hazırda, dünya birliyi ölkələrində geniş tətbiqini tapmış *ombudsman* mühüm yer tutur. Ombudsman parlament tərəfindən insan hüquqlarının müdafiəsi üzrə səlahiyyətləndirilmiş, müvəkkil edilmiş şəxsdir.

Avtoritar rejimlərdə isə insan hüquqları institutu bir az daha fərqli məqsədə yönəlir və effektivliyi də daha zəif olur; o, simvolik bir protestə və zülmə qarşı dirənən çoxluğun ideologiyasına xidmət edir. Bunun bariz nümunəsidir ki, son zamanlar avtoritarizmin, diktator prinsiplərinin hökm sürdüyü dünyanın bir çox dövlətlərində biz mənfi tendensiyanın şahidi oluruq. Bunun bir səbəbi demokratik prinsiplərin zəif olması, dövləti idarəedənlərin qeyri-peşəkarlığıdırsa, digər səbəbi isə daxili və xarici təsirlər nəticəsində maddi resurslar uğrunda gedən mübarizədir.

Bəzi dövlətlər qarşılarında başlıca ali məqsəd olan bu hüquqların qorunmasına nəinki riayət etmir, hətta onları kobud formada pozurlar. Belə ki, öz vətəndaşlarına qarşı milli, etnik, dini, siyasi zəmində ayrıseçkilik etməklə onlara işgəncələr verməkdən, odlu silahlardan istifadə etməkdən belə çəkinmirlər. Əsasən də son zamanlar müsəlman əhalisinə qarşı həyata keçirilən cəza tədbirlərini nəinki insan hüquqlarının və azadlıqlarının kobud şəkildə pozulması, hətta bəşəriyyətin faciəsi kimi adlandırmaq olar.

Təəssüf doğurucu məqamlardan biri də ondan ibarətdir ki, insan hüquq və azadlıqlarının qorunmasını qarşısına vəzifə qoyan möhtəbər təşkilatlar nədənsə susur, gözləmə mövqeyi sərgiləyirlər. İnsan hüquqlarına ikili yanaşmanın bu vəziyyəti onu deməyə əsas verir ki, milli, dini, irqi, sosial, siyasi ayrıseçkil getdikcə genişlənməkdədir.

Xüsusilə də beynəlxalq hüquq normalarının, *“İnsan”* hüquqları sahəsində qəbul edilmiş Konvensiyaların işlək mexanizm olmaması, onu göstərdi ki, Dağlıq Qarabağda baş vermiş hadisələr zamanı yüz minlərlə soydaşımızın hüquq və azadlıqlarının kobud şəkildə pozulmasına baxmayaraq dünya gücləri buna laqeyd qaldılar. Beynəlxalq təşkilatlar işğalçı Ermənistan dövlətini bu addımdan

geri çəkilməyə, vətəndaşlarımızın pozulmuş hüquqlarının bərpa olunmasını tələb etməkdə tərəddüd edir.

Azərbaycan Respublikasında insan hüquqlarının müdafiəsi. Azərbaycan Respublikasında həyata keçirilən çoxşaxəli siyasi-hüquqi islahatların insan və şəxsiyyət amilinə, hər bir fərdin qanuni mənafeyinin etibarlı təminatı məqsədinə hesablanması respublikada demokratik dəyərlərə həssas münasibətin real ifadəsi kimi diqqəti çəkir.

Tarixən konstitusiyaya hər bir xalqın sabit inkişaf yolunu müəyyənləşdirən ali sənəd olmaqla yanaşı, dövlətin siyasi sisteminin mahiyyətini açmış, insan hüquq və azadlıqlarına, demokratikləşmə proseslərinə münasibəti özündə ehtiva etmiş, milli qanunvericiliyin inkişafında əhəmiyyətli rolu olmuşdur. 12 noyabr 1995-ci ildə qəbul edilmiş müstəqil Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasının **“Əsas insan və vətəndaş hüquqları və azadlıqları”** adlı üçüncü fəslə tamamilə insan hüquqlarının müdafiəsinə həsr edilmişdir.

Konstitusiyanın əsasında *hakimiyyətin yeganə mənbəyi* kimi xalqın tanınması, *insan hüquq və azadlıqlarının* dövlətin ali məqsədi kimi bəyan edilməsi, beynəlxalq hüququn milli qanunvericilik üzərində üstünlüyü kimi hüquqi dövlət və vətəndaş cəmiyyəti quruculuğuna imkan verən mütərəqqi ideyalar dayanmışdır.

Azərbaycan Respublikasında insan hüquq və azadlıqlarının qorunması sahəsində Konstitusiyaya ilə bərabər digər çoxlu qanunlar qəbul edilmişdir. Belə ki: Azərbaycan Respublikası Prezidentinin **“İnsan və vətəndaş hüquq və azadlıqlarının təmin edilməsi sahəsində tədbirlər haqqında 1998-ci il 22 fevral tarixli Fərmanını, 1998-ci il 18 iyun tarixli sərəncamı** ilə insan hüquqlarının müdafiəsi sahəsində Dövlət Proqramını, “İnsan hüquqlarının müdafiəsi üzrə Milli Fəaliyyət Planının” qəbul edilməsi barədə 2006-cı il 28 dekabr tarixli 1889 sayılı Sərəncamını, həmçinin Azərbaycanın da qoşulduğu **“İnsan hüquqlarının müdafiəsi haqqında Avropa Konvensiyasını”** göstərmək olar. Xüsusilə də 2002-ci ildə **İnsan hüquqları üzrə müvəkkil** (Ombusman) institutunun təsis edilməsi bu sahədə irəliyə atılmış çox mühüm addım idi.

27 dekabr 2011-ci il tarixində Azərbaycan Respublikası Prezidenti tərəfindən Azərbaycanda insan hüquq və azadlıqlarının müdafiəsinin səmərəliliyini artırmaq sahəsində Milli Fəaliyyət Proqramı təsdiq edilmişdir. Konseptual və miqyaslı xarakter daşıyan həmin Proqram və Sərəncamlardan irəli gələn tələblərə müvafiq olaraq Azərbaycan insan hüquqları sahəsində mühüm işlər görmüşdür. Azərbaycan Respublikası insan hüquqları sahəsində əsas beynəlxalq sənədlərə qoşulmaqla yanaşı, onlardan irəli gələn müddəaların həyata keçirilməsi istiqamətində beynəlxalq təşkilatlarla sıx əməkdaşlıq edir. Bu təşkilatların sırasında BMT-nin (Qaçqınlar üzrə Ali Komissarlıq, YUNESKO, YUNISEF), ATƏT-in, Avropa Şurası və Avropa İttifaqının müvafiq qurumları, Dünya Bankı ilə qarşılıqlı əməkdaşlıq mühüm yer tutur. Bu əməkdaşlığın əsas məqsədi insan hüquqları sahəsində beynəlxalq müqavilələrə qoşulması prosesinin davam etdirilməsini, yeni qanunvericilik aktlarının qəbul edilməsini, habelə korrupsiya ilə mübarizənin gücləndirilməsini, şəffaflığın artırılmasını, əhaliyə göstərilən elektron xidmətlərin inkişaf etdirilməsi sahəsində fəaliyyətin genişləndirilməsini tutmuşdur.

Azərbaycan çoxmillətli ölkədir və burada yaşayan etnik qruplar müxtəlif din və məzhəblərə etiqad edir. Ölkədə bütün dini azlıqların hüquqlarına hörmətlə yanaşılır. Azərbaycanda məscidlərdən başqa pravoslav kilsələri, erməni apostol kilsələri, yəhudi, gürcü, malakan, protestant, krişna və bəhai dini cəmiyyətləri fəaliyyət göstərir.

Bu gün qloballaşan bir dünyada, müxtəlif regionlardan, dövlətlərdə insan hüquq və azadlıqlarının pozulduğu bir məqamda hər bir vətəndaş, hər bir fərd bu hüquqlarının qorunması üçün mübariz olmalıdır. Bunun üçün hər bir şəxs ilk növbədə öz hüquq və azadlıqlarını bilməli və ondan düzgün istifadə etməlidir.

NƏTİCƏ

İnsan hüquq və azadlıqlarının qorunması hüquqi dövlətin əsasını təşkil edir. Bu hüquqların təsbiti, təmini və müdafiəsi **qanunçuluğun əsasıdır**. Müasir dövrdə insan hüquq və azadlıqları,

onların müdafiəsi və təminatı beynəlxalq hüququn da müstəqil institutuna çevrilmişdir. Bu hüquqların qorunması hər bir dövlətin və ümumilikdə bəşəriyyətin qarşısında duran ən mühüm vəzifədir.

İnsan hüquqlarının müdafiəsi sahəsində qanunvericilik bazası və icra mexanizmləri orta əsrlərdən etibarən inkişafa doğru getməsinə baxmayaraq dövlətlərin maddi sərvətlər uğrunda mübarizəsi insan hüquq və azadlıqlarının ciddi formada pozulmasına səbəb olur.

Unutmaq olmaz ki, dünyanın müxtəlif yerlərində minlərlə insanın hüququ pozulduqca yer üzərində nə hüquqi, nə də demokratik dövlətlərin qurulmasından danışmaq olmaz. Buna görə də bütün bəşəriyyət insan hüquqlarının təmin olunması üçün daha sıx birləşməlidir.

ƏDƏBİYYAT

1. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası / - Bakı: Biznes xəbərləri, - 2017. – 101 s.
2. Abdullayev, Ə. İnsan hüquqları: beynəlxalq və milli müdafiə mexanizmləri / Ə. Abdullayev, A. Azarov - Bakı: Çaşı oğulları, - 2008. - 487 s.
3. "İnsan hüquqlarının və azadlıqlarının müdafiəsi haqqında" Avropa Konvensiya – Roma: - 1950.
4. <http://www.history.com>
5. İnsan hüquqları haqqında beynəlxalq Bill / Bakı: BMT, - 1998. - 286. s.
6. Demokratik Hukuk Devleti / M. Armağanın red. İstanbul. - 2000. - 349 s.
7. Hacızadə, H. Demokratiya gediləsi uzun bir yol / H. Hacızadə. - Bakı: Azər nəşr, - 2001. - 445 s.

SUMMARY

S. A. SAFAROV

Azerbaijan Higher Military School named after Heydar Aliyev

E-mail: sevindik2021@gmail.com

THE LEGAL BASIS OF THE PROVIDE OF THE HUMAN RIGHTS AND POST OF THE STATE

The legal basis of human rights, adopted laws and the role of the state have been investigated in the article. The present situation of human rights has been analyzed from a historical point of view.

Key word: human rights and freedoms, basics of law, legal state, legal mechanism.

РЕЗЮМЕ

САФАРОВ С. А.

Азербайджанское высшее военное училище имени Гейдара Алиева

Электронная почта: sevindik2021@gmail.com

ЮРИДИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ПРАВ ЧЕЛОВЕКА И ОБЯЗАННОСТИ ГОСУДАРСТВА

В статье исследуются правовая основа прав человека и принятых законов, а также роль государства в этом процессе. Анализируется ситуация с правами человека в настоящее время с исторической точки зрения.

Ключевые слова: права и свободы человека, основы права, правовое государство, правовой механизм

Məqalə redaksiyaya daxil olmuşdur: 04.03.20